

Kirken – et nyt ansigt

Omstrukturering er varslet i Den katolske Kirke i Stor-København som følge af præstemangel. Artiklen omhandler en fransk bog, der peger på nogle grundlæggende ting omkring Kirken som *communio*, som fællesskab, som bør tages i betragtning i den forbindelse.

Hvis man ikke mener, at lægfolket kan blive aktive i pastoralt arbejde, hvorfor bliver man så ved at firme dem?

Albert Rouet, ærkebiskop af Poitiers

Af Hanne Gregersen

En meddelelse

For godt en måned siden orienterede sognepræsten ved søndagsmessen kortfattet om, at der forestod en ændring af sognestrukturen i Storkøbenhavn. Præstemanglen var nu akut og nødvendiggjorde sammenlægninger hhv. nedlægning af sogne. Menighedsrådene var orienteret af biskoppen, og menigheden blev opfordret til bøn for sognet. Som der blev sagt: "Det er jo ikke nogen selvfølge at have et sogn."

Kort efter bragte katpod.dk en mere fyldestgørende information. Man kunne forstå, at forskellige modeller for ændringer var blevet – eller ville blive – udarbejdet og ville blive forelagt menighedsrådene på et fælles møde i begyndelsen af oktober. Der ville derefter være en høringsfase indtil be-

gyndelsen af december, hvorefter endelig beslutning ville blive truffet i løbet af foråret. Implementeringsfasen ville være afsluttet pr. 1. august 2007.

Af biskoppens brev fremgik, forlød det, at involverede råd var inddraget i orienterings- og høringsfasen. Men der stod ikke noget direkte om, at menighedsrådene skulle søge de respektive menigheder inddraget i overvejelserne i høringsfasen. Det må man dog gå ud fra er meningen. For - som det blev sagt i katpod-udsendelsen - har de troende iflg. Kirkeloven ret til at henvende sig til deres hyrder med deres anliggender.

Det følgende er da dels et forsøg på at bringe et anliggende frem. Dels skal en bog refereres og kommenteres - den bog, som foranstående citat er taget fra: "Kirken - et nyt ansigt", skrevet af ærkebiskoppen af Poitiers, Albert Rouet, og hans nærmeste medarbejdere.¹

En alvorlig situation

Meddelelsen den søndag i kirken tegnede en særdeles alvorlig situation i vores bispedømme og fyldte én med bekymring.

Men også med en undren over ikke at blive informeret klart og åbent. En undren over ikke at blive medinddraget i en proces, der skal finde svar på dybt alvorlige og vitale spørgsmål, der angår også os, lægfolket.

Er vi i krise, er det jo os alle sammen, som er det.

At sammenlægge/nedlægge sogne er jo en dramatisk ting. Det er også en løsning - nødløsning? - tænkt ud fra bestående strukturer og bestående opfattelser af, hvordan tingene i et bispedømme traditionelt er skruet sammen.

Biskoppen og hans medarbejdere, præsterne, har overvældende mange opgaver: lægfolket, "vi andre", skal "betjenes" med messe, sakramenter og sjælesorg. Vi opfordres til at hjælpe biskop og præster med at løse disse mange opgaver, i hvert fald økonomisk ("er du med til at betale for kirken mange opgaver?"), og mange gør også et stort praktisk arbejde, generøst og med god vilje.

Men medinddraget - det kan man vel egentlig ikke sige, at vi er.

Så er det, man kunne tænke: Kunne der være en anden vej, et andet kirkesyn, også med rod i Kirkens væsen, sådan som dette f. eks. er udtrykt i Andet Vatikankoncils tekster? Et syn, hvor lægfolket ikke bare hjælper med, økonomisk og praktisk, men er medinddraget og tænker med, har medansvar? Så ville man se et andet billede for sig: Biskop-og-præster-og-diakoner-med-det-døbte-og-firmede-lægfolk i én *communio*,² ét samfund om det Hellige, Mysteriet. Biskoppen i spidsen for sit folk. Biskop og præster, der sammen med os fejrer mysteriet, så vi derved konstitueres som folk. Biskop, præster og lægfolk, der sammen besinder sig på tidens tegn og Kirkens sendelse til verden i Danmark her og nu.

Måske problemerne så ville blive alles problemer, for hvis løsning alle véd de har medansvar. Så udløser de nye mangelsituationer, der opstår ikke blot nødløsninger ud fra bestående strukturer, fordi der er x antal får, der skal betjenes og ikke præster nok eller røde tal på bundlinien, men problemerne bliver anledning til fælles besindelse i tro og mulig nytænkning. Gud virker i sin Kirke gennem den konkrete situation, og sådan sættes en udvikling i gang. Situationen er dynamisk, og

¹ Albert Rouet et al.: Un nouveau visage d'Eglise. Ed. Bayard. Paris 2005. ISBN 2.227.47518.8

² *Communio*, latin: samfund, som i "communio sanctorum", de helliges samfund, eller samfundet om det hellige. *Communio*-kirkebegrebet er "det centrale og fundamentale begreb i koncilsteologien", siger Jean-Marie R. Tillard o.p. i sin bog *L'Ecclesiology de communion*. Og videre: "Den kirkelige medansvarlighed, som *communio*-tanken resulterer i, nødvendiggør en ny samarbejds måde mellem lægfolk og præster." Denne ekklesiologi [dvs. lære om Kirkens væsen. Red.] stiller spørgsmålet og søger det besvaret: Hvad er Kirken for et fællesskab?

sådan kunne både præstemangel og økonomisk deficit blive anledning til nyt liv, hvis vi så dem som muligheder og ikke blot som forhindringer. Vi kunne se dem som Vorherres vink med en vognstang for at få os sat i gang med den nødvendige refleksion i tro.

Efter Andet Vatikanerkoncil blev vi i bispedømmet København igennem nogle år samlet til en pastoralsynode. Den pastorale situation har på mange måder ændret sig siden. Kunne tiden være inde til en ny synode og hvordan kunne vi forberede os på det? Er vi modne dertil?

Dette var da mit anliggende: Hvordan kan vi som døbte og firmede medinddrages med medansvar for det, der foregår.

Andre erfaringer – og ærkebiskop Rouets bog

Når jeg overhovedet kommer frem med disse tanker, er det, fordi der i den katolske verden er mange steder, hvor man sidder med problemer som vore eller meget større problemer, og hvor man tænker i nye baner. Der er ganske vist også steder, hvor man – stillet overfor en præstemangel – forstærker centraliseringen og koncentrerer alt religiøst liv omkring den ene forhåndenværende præst i sammenlagte storområder. Men andre steder går man en anden vej, eller rettere: man lader diverse mangler i Kirken, dét, man ikke længere "har" som før, og udfordringerne fra det omgivende samfund blive anledning til besindelse på Kirkens væsen og sendelse i dag og på, hvilke veje der kunne tegne sig ud fra denne besindelse. Og – uanset præstemangel – respekterer og hæger man om "livstegnene" på levedygtige menigheder, hvor de findes.

Her er det så, at den omtalte bog, som jeg blev gjort opmærksom på, kommer ind i billedet. Den kunne være værd at referere, sagde man til mig, som udtryk for en anden vej.

Det er da dét, der her skal forsøges. Ikke for at bringe organisatoriske opskrifter, der kan appliceres på vores virkelighed. Sådan kan bogen ikke bruges, og det ville være stik mod dens holdning at forsøge derpå. Bogens holdning er netop at sætte kirkesyn, mennesker og deres konkrete livsvilkår forud for organisation og struktur. Desuden er bispedømmet Poitiers' virkelighed en helt anden end vor. Kirkens tilstedeværelse i Poitiers er på godt og ondt en "folkekirkensituation" – dvs. en situation, hvor det, folk refererer sig til, hvis de overhovedet refererer sig religiøst til noget, er Den katolske Kirke, der har været historisk til stede i området siden de første århundreder. Det giver en helt anden kontekst end her, hvor vi er så lille en minoritet. Det er således ikke de historiske og stedbestemte strukturer, der kan være vor inspiration, men nok kirkesynet. Det er det, der interesserer. Det er her, vi skal finde "det nye ansigt".

Bispedømmet Poitiers: synode og et væsentligt projekt

Baggrunden for bogen er bispedømmet Poitiers' pastorale projekt, sådan som det blev forberedt gennem en 10-års periode, formuleret på en synode i årene 1988- 93, ført ud i livet og videreudviklet i følgende år og konfirmeret på en opfølgende synode i 2003. Biskop Rouet tiltræder som biskop få måneder efter den første synodes afslutning og får således som hovedopgave at realisere synodens beslutninger og tegne den videre udvikling.

Allerede i *Synodens afsluttende Beretning*³ tegnes kirkesynet og ses omridset til det nye ansigt:

Inspireret af ånden fra Andet Vatikankoncil er Kirken i vort bispedømme gået ind i Synoden. Derved handler den profetisk. Den genplacerer alle os døbte i en lytten efter

³ **Klik her** for at se beretningen (fransk)

Ånden, mens vi går ad de veje, som er vore. Den åbner os for Guds Ord, så vi bedre kan skelne vort kald og vor sendelse til verden. [...]

Sammen vil de skønne, hvilke midler og valg der skal prioriteres, for bedst muligt at sætte Kirken i stand til at realisere sit kald: at åbenbare Guds kærlighed for mennesker i vor tid. [...]

Alle kristne, hvad enten de er lægfolk, ordensfolk, præster eller biskopper er i kraft af deres dåb og firmelse kaldede til at være aktører i Evangeliets forkyndelse.

Hele Guds folk er solidarisk ansvarligt for sendelsen i en gensidig tillid. [...]

I kraft af dåb og firmelse – og ægteskabet for de giftes vedkommende – er lægfolket "co-responsible", medansvarligt, sammen med biskop og præster, diakoner og ordensfolk for Kirkens sendelse.⁴ [...]

Lige siden vi begyndte at forberede Synoden, har Kirken i Poitiers valgt en vej med et projekt, der kan formuleres sådan:

Kristne fællesskaber midt i verden med ansvar for Kirkens sendelse.

Sammen bygger de Kirken op – med præster, der tjener fællesskabet. [...]

Synodens akter overrækkes til biskop Rouet, da han indsættes som biskop kort efter synodens afslutning. "Det er en virkelig nåde", siger han, "for en ny biskop at skulle føre en synodes arbejde ud i livet. Båret af denne fornyelse går han ind i en lang historie. [...] Synoden havde præciseret, at den kristnes primære mission var 'at være jordens salt' og at være det kollektivt, i fællesskaber. [...] Den havde placeret 'de kristne fællesskaber som grundlæggende realiteter i bispedømmet'. Præsterne virkede i forhold hertil.⁵

En kopernikansk revolution

Alt dette skulle nu videreudvikles.

Kirkesyndet, der bygges på i denne proces, hentes fra klassiske tekster fra Andet Vatikankoncil, sådan som vi så, at det allerede var tilfældet for synodens arbejde.

Det nye ansigt betyder et nyt kirkeliv, hvor dåb og firmelse tages alvorligt og konkret: Lægfolket har et reelt medansvar i kraft af dåb og firmelse. Det er hovedtemaet.

Det betyder, at vi bevæger os *fra* en kirke, hvor lægfolket "hjælper til" med deres tid, deres kompetencer og økonomiske ressourcer, en hjælp funderet i god vilje, generositet og kompetence – *til* en Kirke, hvor lægfolkets medansvar og medarbejde er objektivt funderet i dåb og firmelse med deraf følgende reelt medansvar for Kirken i denne verden, i denne tid.⁶

Fra at være hjælper til at have et objektivt forpligtende medansvar – deri ligger forskellen i to opfatelser af lægfolkets virke.

Det følger så også heraf, at de strukturer, der efterhånden vokser ud af denne erkendelse, ikke først og fremmest er et svar på præstemanglen, en "løsning" på denne. Det præciseres igen og igen, at "dette ville vi have gjort (nl. bygget fællesskaber op), selvom der havde været præster nok." Det drejer sig ikke om at finde løsninger eller lave rationaliseringer, der stadig er tænkt ud fra traditio-

⁴ Jf. Johannes Paul II, postsynodal skrivelse *Christi fideles Laici*, 15. **Klik her** for at se dette afsnit (engelsk)

⁵ Albert Rouet, side 23-24

⁶ Sammesteds, side 35 og 57

nelle strukturer, der er bygget op om sognepræsten alene: "Det er firmelsens sakramente, der er impulsen til at skabe nye fællesskaber, ikke præstemanglen".⁷

En "kopernikansk revolution", siger bogen:⁸ "Før havde vi lægfolk, der refererede til sognepræsten som hengivne og effektive hjælpere. Nu udvikler vi os i retning af fællesskaber, menigheder, med reelt medansvar og med en præst, der er tilknyttet fællesskabet og i tjeneste for det."

Guds Ånd er udbredt over hele Kirken. Det er hele Kirken, der "er sendt", og præsten udfylder ikke opgaven alene, men tjener den, tjener Kirken, tjener fællesskabet.

Det er igen et kirkebillede, der bygger på tanken om Kirken som *communio*, som et (struktureret) fællesskab.

Det er endvidere et kirkebillede, der har *sendelsen*, som væsentligt træk: Ingen kirke uden sendelse. "Man kan ikke skille Kirkens sendelse fra dens eget mysterium. Af natur er Kirken sendelse, fordi den selv har sit udspring i Sønnens og Helligåndens sendelse efter Faderens plan".⁹

"Det er således bekendelsen til Treenigheden, som engagerer Kirken på sendelsens veje."

Og i bogens afsnit om "at tjene det menneskelige fællesskab" siges det derfor: "Er det nu sådan, at etableringen af disse fællesskaber i bispedømmet blot har som formål at sikre muligheden for et minimum af gudstjeneste for kristne, der definerer sig klart som sådanne? Hvis det var tilfældet, ville vi have en Kirke, der – i krampe over sin egen fattigdom – glemte sin Sendelse". [...] Kirken må huske på, at den er skænket til hele menneskeheden, eftersom frelsen, åbenbaret i Jesus Kristus, er forsoningen med Gud og mellem mennesker indbyrdes. [...] Man må slå fast, at ingen kristen menighed kan have som eneste formål at producere ydelser, beregnet på at tilfredsstille dens medlemmers religiøse behov. Kirken er i sine enkelte dele en institution i historien, bestemt til at udføre Guds plan, som er at give som gave sit liv og sin kærlighed til verden ..."¹⁰

Kirken som communio

Kirken er endvidere en *communio* – den er en *communio* af fællesskaber. Så må også hele Kirkens *organisationsform* tænkes derudfra. Strukturerne skal vidne om Evangeliet, de skal afspejle, hvordan Kirken tænker sit forhold til verden og forestiller sig relationer mellem mennesker.¹¹

Og jeg tænker her: så må den aldrig fremstå som forening. Eller som koncern. Dens drift kan ikke hente forbilleder i effektiv koncernledelse – og den kan aldrig anlægge "den administrative rentabilitets logik".

Den kan heller ikke udelukkende anlægge synspunkter om nødvendigheden af materielle ressourcer for at kunne fungere. Det er jo ikke sådan, at den først lever, når den er rig – den lever, når den forkynder troen, fejrer sin Herre, og tjener menneskene, selvom den udadtil fremstår som "den lille hjord".¹²

Og endelig er det nye ansigt præget af tillid. Det er en kirke, der lever i indbyrdes tillid, fordi Gud har vist sin Kirke og dens mennesker tillid. Men denne troens tillid er ikke en indre følelse¹³. Den får konkret skikkelse i, hvordan man bærer sig ad, i den praksis, der hersker indenfor det kirkelige

⁷ Sammesteds, side 48, jfr. side 28 og 69

⁸ Sammesteds, side 35

⁹ Sammesteds, side 136 ff. Jf. koncilsdokumentet Ad gentes, 2. **Klik her** for at se dette dokument

¹⁰ Sammesteds, side 195 f.

¹¹ Sammesteds, side 244-245

¹² Luk 12,32: Frygt ikke, du lille hjord, for jeres fader har besluttet at give jer Riget. – Albert Rouet, side 39

¹³ Albert Rouet, side 61 og 220

fællesskab – dem, man er "i kommunion med", hvor den enkelte lærer at regne positivt med de andre.

Til syvende og sidst drejer det sig om, at opbygge en broderlig solidaritet sammen med alle dem, der deler dette perspektiv.

Og i alt dette væves et nyt kirkestof.

Virkeligheden som udgangspunkt for nye fællesskaber

Her er det så, at vi møder de kristne fællesskaber, som synoden i Poitiers lagde op til. Dem, der var "midt i verden" og her "byggede Kirke".

Nu må vi se bispedømmet Poitiers for os. Det omfatter to departementer, ca. 17.000 km² og 700.000 indbyggere. Oprindeligt 604 sogne. Affolkede landkommuner med ødelagt infrastruktur: ingen busser, ingen skoler, ingen posthuse, ingen "brugser" . . . Biskoppen kommer på besøg efter sin indsættelse og borgmestrene spørger: Hvad skal der blive af os? Vil De/Kirken også forlade os?

Det er primært ind i denne situation, at de kristne fællesskaber etableres som tegn på, at Kirken ikke har forladt menneskene, men er til stede – også udover den messe, der fejres efter tur i landkirkerne med mellemrum. Ja, her har vi så præstemanglen, hører jeg. Men det er meget mere end det. Der mangler det fællesskab, der er som den anden side af messens fællesskab, og uden hvilket messen måske netop bliver - religiøs betjening.

I denne situation har der måske stadigvæk været enkeltpersoner eller smågrupper af kristne, der sørgede for at holde kirken åben, kiggede efter syge og gamle, kørte børnene til katekese. Og det er så herudfra, at et fællesskab kan konstitueres ved, at der etableres en gruppe på i første omgang fem personer. De udpeges af den "pastorale sektor", der er i nærheden – i alt 77 pastoralsektorer er basisenhederne i bispedømmets pastorale arbejde. De fem kaldes til følgende opgaver, som samlet tydeliggør Kirkens lokale tilstedeværelse: at forkynde troen, dvs. vidnesbyrdet – bønner – og diakonien; endvidere én, der får ansvar for økonomien og én, der – uden at være leder og uden at stå for alt – holder sammen på fællesskabet og støtter dets indre liv; han varetager endvidere kontakten med de øvrige fællesskaber, med sektoren og de civile myndigheder. De to sidste er valgte, de andre udpegede. Denne basisgruppe på fem får nu også opgaven at danne et team for hver opgave: de skal lade kaldet gå videre, selv kalde andre til tjeneste.¹⁴

Hvad med området for fællesskaberne – deres territorium? Principielt er det det område, hvor man kan finde de fem mennesker, der vil modtage kaldet til tjeneste på den beskrevne måde! Der er nu 275 fællesskaber; de dækker områder fra en lille landkommune med 193 indbyggere til et område med flere kommuner på i alt 4.000 mennesker, hvor der var stærke bånd indbyggerne imellem – "de ville gerne blive sammen". Igen – mennesker før strukturer.

Højtidelig indsættelse

Når dette fællesskab er etableret, indsættes det højtideligt af biskoppen ved en gudstjeneste. Først præsenteres kort det lokalområde og den befolkning, hvor fællesskabet skal leve sin sendelse. Så kaldes den præst, som biskoppen tildeler fællesskabet. Dernæst "udpeges" de fem; de kaldes formelt, de accepterer kald og sendelse og velsignes. I liturgien indgår kors og evangeliebog og bispe-

¹⁴ Sammesteds, side 34–46

stav som symboler på kald og sendelse. Dåbsbekendelsen (Credo) er væsentlig. Den bevidner det sakramentale grundlag for at kunne deltage i hele Kirkens sendelse.¹⁵

Kan det ikke være lige meget med den indsættelse, sagde nogen først, vi lavede jo det arbejde i forvejen! Men i kraft af indsættelsesliturgien blev det ganske klart, at de netop bevægede sig fra det plan, hvor den subjektivt motiverede gode indsats befandt sig, til en objektiv kaldelse, rodfæstet i Kirkens mysterium og i en sakramental realitet, tegnet af biskoppen, som repræsenterer Kristus, Kirkens hoved og Herre. En af dem, der er kaldet til ansvar for diakoni siger: "Tidligere besøgte jeg de gamle i menigheden, når sognepræsten ikke havde tid. Men i dag er det i fællesskabets navn, at jeg kommer. Det har med fællesskabets mission at gøre, derfor er det vigtigt også at kalde andre personer til opgaven, ikke i mit navn, heller ikke på sognepræstens vegne, men for livet skyld i fællesskabet, for at det bedre kan udfylde sin mission".¹⁶

Præsten – uundværlig

Som anført tildeles hvert fællesskab ved begyndelsen af indsættelsesceremonien en præst. Denne vil typisk være præst for flere lokale fællesskaber og residerer således ikke nødvendigvis på stedet. Han er blevet "vejfarende" og drager som i apostlenes gerninger rundt for at besøge fællesskaberne og stå dem bi – "for at lære, lede og helliggøre".

Fællesskaberne har brug for, at præsten virkelig er præst. Deres tilblivelse sætter tre aspekter af præstens virke i relief. Først – jævnfør 1 Kor 4,15 – at være en far i troen.¹⁷ Men en fars største glæde er at se sine børn blive voksne. Præsten skal da få de troende til at vokse i troen, han skal bistå dem med at hente næring fra Guds Ord og med en genlæsning af al deres aktivitet i troens lys. Han gør det muligt at føre en troens samtale og dele en åndelig erfaring, der stammer fra det, man har oplevet i sendelsen. Dernæst sikrer han kommunionen mellem de forskellige fællesskaber, hvis præst han er. Og her fejrer han sakramenterne. Endelig er han det synlige tegn på "Den Anden" ved at vise hen til, at alt arbejde er grundfæstet i Kristus, Kirkens hoved og Herre. Således "kirkeliggør" han gruppens aktivitet, så det er Kristi legeme, der bygges op. Og han er ligamentet, bindemidlet i denne organisme, og her gælder, at jo stærkere en organismes enkelte dele er, jo stærkere bindemiddel er der brug for. Og som tegnet på "Den Anden" er han også tegnet på "alle de andre". Han kommer "fra et andet sted" og sendes til fællesskabet, og således bliver han også den, der hindrer gruppen i at lukke sig om sig selv. "

Lære, lede, helliggøre.

Men også dette må ske på en ny måde. For det er hele Kirkens ansvar at forkynde troen. Ånden udgydes over alt kød og giver hver enkelt en særegen, personlig gudserkendelse, som ikke ønsker andet end at blive delt med andre og berige deres gudserfaring. Præsteembedets opgave er ikke gennem sin belæring at sterilisere lægfolkets gudserkendelse, at reservere gudserkendelsen for de skriftkloge. Og med hensyn til at lede folket, så styrkes denne ledelsesfunktion i takt med, at folket opfører sig som voksne mennesker. Og hvad helliggørelsen angår, så nyder også præsten selv godt af de troendes "sans for det åndelige".

Andet Vatikankoncil siger, præsten er opdrager til tro, og således må han våge over – selv eller gennem andre – at hver enkelt kristen i Helligånden kommer til udfoldelse af sit eget personlige kald efter Evangeliet, til en oprigtig og aktiv kærlighed og til den frihed, som Kristus har befriet os til.

¹⁵ "Lægapostolatet er en delagtighed i Kirkens frelsesmission. I dette apostolat sendes alle ud af Herren selv, i kraft af deres dåb og firmelse." Koncilsdokumentet *Lumen Gentium*, 33. **Klik her** for at se dette dokument.

¹⁶ Albert Rouet, side 83 og 108 ff

¹⁷ 1 Kor 4,15: For om I så har i tusindvis af opdragere i Kristus, har I dog ikke mange fædre. For i Kristus Jesus var det mig, der ved evangeliet blev far til jer.

De smukkeste liturgifejring, de mest blomstrende grupper, er ikke til megen nytte, hvis ikke de opdrager mennesket og får dem til at nå deres kristne modenhed".¹⁸

En foreløbig evaluering

Folks primære reaktion, da de blev præsenteret for tanken om fællesskaberne og deres medansvar, var ofte: Jamen, kan vi det? Det klarer vi aldrig. Det er ikke for os.

Og ærkebiskop Rouet kommenterer, hvor mærkeligt det er, at for personer med stor kompetence i det civile liv, er Kirken det eneste sted, hvor de føler sig udelte. I Kirken, dér retter man ind, dér er man umyndig. Hvad kan have ført til en sådan passiv afhængighed? Og han fortsætter: Er der ikke noget selvmodsigende i at firme og så dog ikke behandle de kristen som virkelig voksne? Det nytter ikke blot at tænke på de kristen, der er aktive her og der – det var dog dem alle, der blev firmet.¹⁹

Men da det gik op for folk, at det var alvor; at Kirken kaldte dem i tjeneste, så ændrede reaktionerne sig og blev til refleksion, ind imellem efter modne overvejelser til afslag, men mest til accept.

Men tilbage blev afvisende reaktioner fra to hold. "Hovedkritikken kommer fra miljøer, som ikke ønskede at arbejde med på tilblivelsen af fællesskaber. Enten fra præsters side, som helst selv vil have hånd i hanke med alting. Eller fra lægfolk, som ikke ønsker at tage ansvar på sig, men foretrækker at overlade tingene til præsten, som de venter alt af samtidig med, at de kontrollerer alt, hvad han gør – efter en velkendt social dialektik".²⁰

Tilbage til evalueringen: Projektet er endnu i støbeskeen. Blandt andet er det først i den seneste tid, at denne nye praksis breder sig fra land til de tre hovedbyer, hvor folk hænger ved en traditionel sognestruktur. Men også her begynder der at danne sig fællesskaber – som sagt 275 i alt.

Men allerede nu kan man sige, at denne erfaring, grundet i en sakramental virkelighed og førende til et engagement i et lokalt fællesskab har fået jeremiaderne til at høre op. Tro, håb, tillid vokser. Vi oplever os ikke længere i tilbagegang – men i glæde. Selvfølgelig er der problemer, men billedet, der tegner sig, er: Gudsfolket er en stor og herlig realitet ...!

I et tilbageblik i slutningen af bogen forsøger ærkebiskop Rouet at gøre et foreløbigt regnskab op. Kirkens organiske vævsstruktur er fornyet. Og – som noget vigtigt – de enkleste, mest ydmyge handlinger fører de dybeste spørgsmål med sig, fordi disse handlinger er øvet seriøst, i sandhed. Hinsides alle spørgsmål om, hvordan dette egentlig fungerer, kommer centrale spørgsmål til orde: Hvad er Evangeliets relevans i verden af i dag? Hvordan får jeg er personligt forhold til Skriften? Hvilket håb kan jeg forkynde for vore naboer?

At besøge de syge, de ensomme, at lede en søndagsbøn – med ét ord: at bære menneskene frem for Gud – alt dette folder den enkeltes trosliv ud.

En forsigtig glæde

Primært sidder man med en glæde efter at have arbejdet med bogen. Også en genkendelsens glæde fra dengang i årene efter Anden Verdenskrig og før koncilet, hvor tankerne om Kirkemysteriet og om lægapostolatet brød frem herhjemme, formidlet især af de "store" franske teologer, Congar, Lubac, Bouyer. Forkætrede var de, endda forfulgte, fik undervisningsforbud, men deres tanker var

¹⁸ Albert Rouet, side 54 ff. og 241 ff. Jævnfør endvidere koncilsdokumentet *Presbyterorum Ordinis* – om præsternes stilling, 6. **Klik her** for at se dette koncilsdokument.

¹⁹ Sammesteds, side 46

²⁰ Sammesteds, side 242

forjættende. Lægapostolatet formulerede sig teologisk i de store lægkongresser i 50-erne, således i den første internationale kongres i Rom og i 1961 den første europæiske kongres, som blev holdt her i København med Katolsk Kvindeforbund som arrangør. Og *Katolsk Aktion* nåede frem til os efter krigen, hvor vi erfarede eksempler på, at franske jocister²¹ var blevet deporteret, men levede deres vidnesbyrd og apostolat i lejrene. Herhjemme slog det igennem i "det første DUK" – læs bare vedtægterne med fakkemonogrammet udenpå!

En genkendelsens glæde, men ikke ublandet. Hvor blev det af? Og hvorfor ikke? Måske det efter konciliet i den grad blev taget som en selvfølge, at det nu bare var sådan. Måske vi ikke var tilstrækkelig opmærksomme på sammenhængen mellem kirkemysterium og sendelse ud i verden. Måske forsvandt vi i slipstrømmen efter de efterkonciliære problemer og kommer først nu op til overfladen igen. Eller måske holdt troens samtale mellem os op, den samtale, der ikke blot er opbyggelig, men som vil "sammenfatte alt i Kristus".²²

Altså – en forsigtig glæde. Men også et par spørgsmål til projektet i Poitiers.

1. Søndagsliturgien

I fællesskaberne er der ikke messe hver søndag. Men altid lokalt, i kirken, en søndagsbøn eller søndagsliturgi, som udtrykkelig ikke – i hvert fald ikke uden videre – vil kalkere sig over messen og blot fremtræde som messe-uden-præst, dvs. Ordets gudstjeneste med kommunion. Eukaristien er eukaristi og skal bevare sin helt specifikke og privilegerede karakter, fornemmer man er tanken bag. Men hvordan skal så søndagsbønnen, søndagsgudstjenesten med eller uden kommunion, opfattes, og hvordan er dens relation med den eukaristi, som fejres den dag på samme tid på et andet sted, måske kun få kilometer derfra? Hvilket der i øvrigt lægges megen vægt på, at den gør. Der refereres en diskussion i et fællesskab om alternativerne: tage af sted til messe og sørge for at flest mulige kan deltage i messen, eller "blive hjemme" og i gudstjenesten lokalt være tegnet på, at Kirken er til stede, selv om der ikke er messe? (Man valgte det sidste). Skal der være mulighed for kommunion hver søndag under søndagsliturgien? Nej, ikke uden videre, siger de, men når der er kommunion, skal det på enhver måde understreges, at dette brød har forbindelse til, stammer fra eukaristien, messen. Og at dette brød ikke er noget man "tager" – det "uddeles" – helt dertil, at kommuniionsuddelelsen først selv modtager brødet fra en anden af de tilstedeværende.

Og hvad med højtidene? Der beskrives en jul, hvor man koncentrerer sig om børnefamilierne. Man indbyder dem til at komme i kirken, hvor man sammen fremstiller en krybbe. Så er der bøn og lovprisning, men "ingen kommunion ved den lejlighed". Hvad man gør i påsken, beskrives ikke.

Her er helt tydeligt en problemstilling, som man endnu ikke har arbejdet færdigt med og muligvis heller ikke er i stand til endnu.

2. Kommer der en præst?

Et andet spørgsmål, der rejser sig, er præstens forhold til og kontakt med "almindelige mere eller mindre troende" udenfor de egentlige fællesskaber, mennesker, han alligevel i de mere traditionelle strukturer havde en form for forhold til og dog vidste, hvem var. Ved han stadig det? Eller er denne kontakt i princippet delegeret til fællesskaberne, med undtagelse af f. eks. dåbskatekesen, som er reserveret næste niveau i strukturen, nemlig pastoralsektoren. Det kunne virke, som om præsten ganske helliger sig fællesskaberne, der derved bliver mellemed mellem præst og troende. Det gælder f. eks. udpræget for kontakten med svært syge, døende og ved begravelser. " Kommer der en

²¹ Dvs. medlemmer af Katolsk Arbejderungdom, det første eksempel på katolsk aktion

²² Jf. Ef 1,10

præst" spørger de pårørende, når gruppen er hos dem og tager sig af dem som en meget vigtig del af diakoniopgaven. Men det gør der jo så langt fra altid – og hvorfor gør der ikke det. Er det så for en gangs skyld præstemanglen, der spiller ind – eller er det principielt? Hvad er kriteriet for, om "præsten kommer"? At fællesskaberne ofte står for selve begravelsen er jo en fremmed tanke, men "folkekirkensituationen" taget i betragtning er det måske alligevel ikke så underligt. Selv om en normal forventning vel ville være, at præsten var der ved livets afslutning, som han var der ved dets begyndelse – og nu for at forkynde dåbsnådens realitet ud over døden: Lovet være vor Herre Jesu Kristi Gud og Far ... Er der en teologi bag, fremstår den ikke klart.

3. Diakonen

Det gør diakonens rolle heller ikke. Bispedømmet har som pastoralt projekt at fremme det permanente diakonat. Det står i synodeteksterne. Men så vidt jeg kan læse mig til, står der ikke nærmere om, hvordan diakonen tænkes ind i projektet med fællesskaberne.

Hvilken betydning har nu alt dette for os – om nogen?

Bogens betydning for en helt anden pastoral virkelighed end den, den er udsprunget af, ligger – som allerede sagt – selvfølgelig ikke i beskrivelsen af organisationsformer. Det er ikke meningen, vi skal læse den for at kalkere noget af. Bogen handler jo i det hele taget ikke primært om strukturer, men om Kirken, om mennesker og om deres virkelighed i dag.

Men den kan være en inspiration ved at pege på grundlæggende forhold. Et forsøg på at indkredse nogle af disse forhold følger her:

- En kirke, der ser sig selv som *communio* og tænker sit liv herudfra. Et struktureret fællesskab, hvor alle er "sendt" og har et sakramentalt medansvar.
- En klar opfattelse af lægfolkets sendelse som døbt og firmet: Fra hjælp, funderet i den subjektive gode vilje, til medansvar, baseret på den objektive sakramentale virkelighed.
- En gennemreflekteret opfattelse af præstens helt centrale plads, også og ikke mindst dér, hvor lægfolket bliver medarbejdere med medansvar.
- Tilliden til, at dette fungerer: En forpligtelse til indbyrdes tillid, fordi Gud har haft tillid til os, til sin kirke.
- En af denne tillid gennemsyret åbenhed og gennemsigtighed i al organisation.

At "tegne det nye ansigt" – det er bogens betydning. Og her kan man så finde trøst, inspiration og en bekræftelse i mismodets dage, når man kan synes, at Kirken forsvinder bag en lukket, topstyret organisation: en forening. Et firma. En koncern. Så viser der sig her et ansigt, og man fatter håb igen. Et håb om det fællesskab, hvor vi alle "er med" og "circumstantes"²³ om mysteriet, hvor vi bliver til som fællesskab, og hvorfra vi sendes ud med medansvar for Kirken og verden. Med et gudgivet ansvar.

Et håb.

For med det spørgsmål i tankerne, som er citeret i begyndelsen: Hvorfor skulle Kirken blive ved med at firme os, hvis ikke den godt vidste et eller andet sted, at dét, den gjorde her, var at sætte den objektive betingelse for sit eget videre virke? Uden dåb og firmelse, ingen objektiv sendelse. Og uden sendelse – ja, hvem skulle så komme til at tro?

²³ Latin: "dem, der står omkring". Udtrykket stammer fra 1. nadverbøn

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk